

*ПРОХОРОВА В.М., асистент
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка*

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ НОВОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Стратегічною метою зовнішньої політики України є європейська інтеграція. У цьому контексті вирівнювання регіонального розвитку є, безумовно, вимогою європейської моделі розвитку держави.

Звертаючись до учасників засідання Ради регіонів 24 січня 2011 року, Президент України Віктор Янукович наголосив, що саме ефективна регіональна політика стане засобом посилення економічних реформ та максимального наближення її результатів до кожної людини: «...мова йде про нову регіональну політику, що покликана поєднати завдання економічної реформи і модернізації країни з завданнями розвитку регіонів» [1].

Результатом засідання Ради регіонів стало прийняття рішення про створення Державного фонду регіонального розвитку. Даний проект запроваджено у відповідність створенню Європейським Союзом Європейського фонду регіонального розвитку (ЄФРР), який, зокрема, фінансує інфраструктурні проекти.

У контексті використання досвіду реалізації регіональної політики Європейського Союзу доцільно звернути увагу на формулювання мети ЄФРР, зазначеної у статті 160 Договору про заснування Європейського Співтовариства: «Європейський фонд регіонального розвитку має на меті допомогти у подоланні головних регіональних дисбалансів у межах Співтовариства. Тому ЄФРР сприяє скороченню розриву між рівнями розвитку різних регіонів і зменшенню ступеню відставання найменш розвинених регіонів, як сільських, так і міських, занепадаючих промислових регіонів, районів із географічними або природними перешкодами, як то острови, гірські райони, рідко населені та прикордонні регіони» [2].

ЄФРР фінансується з бюджету Європейського Союзу, враховуючи розподіл асигнувань, що виділяються, в межах відповідних бюджетних періодів. Діяльність ЄФРР базується на таких принципах:

- ◆ концентрації ресурсів у регіонах та групах регіонів, що цього потребують, до яких у Європейському Союзі належать: структурно відсталі регіони, промислові регіони, що прийшли в занепад, сільськогосподарські райони та райони з низькою щільністю населення);

- ◆ характеру фінансування як довгострокової програми, а не одноразового проекту;
- ◆ встановлення відносин партнерства між Європейською Комісією, національним урядом та місцевою і регіональною владою;
- ◆ першочерговості, коли фінансування на рівні Європейського Союзу доповнює, а не замінює ресурси, які асигнуються на національному рівні;
- ◆ субсидіарності – здійснення управління ресурсами на тому рівні, на якому існує можливість отримати максимальний ефект: регіональному, національному чи загальноєвропейському.

Розподіл асигнувань з ЄФРР базується на заявках країн, що входять до Європейського Співтовариства, надаючи можливість швидкого реагування на проблеми регіонального розвитку, що виникають. Фонд здійснює фінансування проектів з економічного розвитку (або диверсифікації), створення нових робочих місць, інвестування в промисловість, інфраструктуру, підтримки малих та середніх підприємств, наукових досліджень та розробок, туризму та навчання. Розподіл витрат між сферами в межах однієї програми регіонального розвитку залежить від характеру соціально-економічних проблем розвитку регіонів, пріоритетів економічного розвитку, які визначаються урядом відповідної країни.

Сучасний стан соціально-економічного розвитку регіонів України обґрунтовує необхідність вдосконалення шляхів та методів вирішення проблем регіонального розвитку та інструментів його фінансового забезпечення.

Рішення про створення Державного фонду регіонального розвитку урядом України обґрунтовує необхідність розв'язання цілої низки актуальних питань, серед яких доцільно виділити такі:

- ◆ формулювання мети фонду;
- ◆ визначення завдань і напрямків діяльності фонду;
- ◆ з'ясування структури фонду;
- ◆ визначення джерел формування ресурсів фонду;
- ◆ правове забезпечення діяльності фонду;
- ◆ опрацювання механізму використання ресурсів фонду.

Правомірно зазначити, що метою створення Державного фонду регіонального розвитку є забезпечення динамічного, збалансованого, соціально-економічного розвитку регіонів України та створення рівних можливостей громадян усіх регіонів України в реалізації своїх соціальних і економічних прав та сприяння розвитку їх людського потенціалу.

Державний фонд регіонального розвитку відповідатиме за фінансування проектів локального розвитку, що мають стратегічне значення для країни, у тому числі:

- ◆ фінансування будівництва доріг, енергетичних і житлово-комунальних мереж, інших об'єктів інфраструктури;
- ◆ інвестування у створення нових робочих місць, насамперед, у регіонах з високим рівнем безробіття;
- ◆ надання фінансової підтримки для підприємств малого та середнього бізнесу, діяльність яких зосереджена у пріоритетних сферах розвитку кожного регіону.

Узагальнення досвіду створення та ефективності функціонування Європейського фонду регіонального розвитку надає можливість зазначити про доцільність побудови та організації роботи Державного фонду регіонального розвитку за дворівневою структурою:

- ◆ перший рівень – Державний фонд регіонального розвитку;
- ◆ другий рівень – регіональні фонди регіонального розвитку.

На рівні Державного фонду регіонального розвитку правомірно здійснювати акумулювання коштів для фінансового забезпечення реалізації стратегічних напрямків соціально-економічного розвитку регіонів.

Після здійсненого аналізу та оцінки розроблених на регіональному рівні програм та проектів доцільно здійснювати їх фінансування, спрямовуючи ресурси до відповідного регіонального фонду регіонального розвитку.

Важливим питанням фінансового забезпечення механізму реалізації нової регіональної політики України є визначення джерел формування ресурсів Державного фонду регіонального розвитку. З'ясування цього питання передбачає затвердження на законодавчому рівні змін до системи оподаткування України.

Ефективність Державного фонду регіонального розвитку залежить значною мірою від чіткого та прозорого механізму використання його ресурсів.

Враховуючи визначені урядом нові стратегічні напрямки регіонального розвитку економіки України та її сучасний стан, який характеризується значними територіальними диспропорціями, питання фінансового забезпечення стратегічних проектів регіонального розвитку і міжрегіонального фінансового вирівнювання набувають актуального значення. При формуванні фінансових механізмів реалізації нової регіональної політики доцільним є врахування досвіду Європейського Союзу з обов'язковою адаптацією до умов України, а також вітчизняної науки і практики з урахуванням набутих досягнень, традицій і особливостей.

Вдосконалення фінансових механізмів реалізації нової регіональної політики через створення Державного фонду регіонального розвитку сприятиме усуненню бар'єрів на шляху динамічного соціально-економічного розвитку регіонів, вирівнюванню територіальних диспропорцій їх розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Виступ Президента України на засіданні Ради регіонів. Прес-служба Президента України Віктора Януковича. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/news/19183.html>.
2. Договір про заснування Європейського Співтовариства від 25 березня 1957 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eu-directory.ea-ua.info/index.php?act=show&doc_id=1&id=74